

A Kath. Tanügyi Tanács által az összes hazai katóliskolák számára engedélyezve.

Államilag 123.080/1911. sz. alatt a nem magyar nyelvű katólikus iskolák számára miniszterileg engedélyezve.

MÓCSY A., PETROYACZ L. ÉS SCHUETZ I.

MÁSODIK

OLVASÓ- ÉS TANKÖNYV

AZ OSZTATLAN KATH. NÉPISEKOLÁK

ÖTÖDIK ÉS HATODIK ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT MEGERŐSÍTÉSÉBŐL

AZ ÚJ TANTERVEKZ MÓDOSÍTÁSÁHOZ DOLGOZTÁK:

REISZIGEN FERENC ÉS SZÉKELY KÁROLY

TANFÜZETÉK TÁRSÁG

TANFÜZETÉK TÁRSÁG

EGYIK FÜZ.

11-öt le kötés

BUDAPEST

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

1912

Ára 88 Mléc.

Szentgyörgyi István IV osztály

MÓCSY A., PETROVÁ CZ J. és SCHULTZ I.

MÁSODIK
OLVASÓ- ÉS TANKÖNYV

AZ OSZTATLAN KATH. NÉPISKOLÁK

ÖTÖDIK ÉS HATODIK ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT MEGBIZÁSÁBÓ L

AZ ÚJ TANTERVHEZ MÓDOSÍTVA ÁTDOLGOZTÁ K:

DREISZIGER FERENC és EMBER KÁROLY

TANÍTÓKÉPZŐ TANÁR.

TANÍTÓKÉPZŐ IGAZGATÓ.

EGYIK ÉV.

Tizedik kiadás.

BUDAPEST

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

1912.

a mesterség oly hasznos és drága kincsét köszönhette. Vágyva-vágyott, hogy viszontláthassa. De hogy bámult, mikor hazaérkezett. A kovács előbbi házikója helyén most pompás épületet s benne nagy értékű vasárúkat talált. Mindezekhez pedig a műhelyben számos legény dolgozott, kik a legkülönbözőbb munkákat készítették. Az öreg kovácsmester ép az ajtóban állt s nézte a szekereket, melyekre vasárúkat raktak. A gróf azonnal fölismerte őt és első szava is, mellyel régi mesterét köszönté, ez vala: «A mesterségnek arany a feneké.»

10. A hitelszövetkezetekről.

Mások jóakarátára, bizalmára, amit gazdasági értelemben hitelnek nevezünk, egyszer-másszor csaknem mindenki rászorul. Hiszen félretett tőkéje kevés embernek van. Ha egyiknek háza elég, igavonó barma elesik, ha a munkást betegség gyötri, vagy családját érte csapás, félretett tőke és hitel nélkül kész a nyomor, tönkremegy nem egy jól indult életpálya; a szép remények és a jobb jövő helyébe a bánat, a keserűség, talán a kétségbeesés lép. Az angolok azt tartják, hogy vagyon nélkül nincs szabadság.

Igyekeznünk kell tehát, hogy némi kis tőkére, hitelre tegyünk szert, mert ezek képezik a gazdasági boldogulás oszlopait. Aki takarékos, a legsanyarúbb viszonyok között is képes lesz félretenni néhány fillért. Ha a nagy dohányos ember hetenkint pár pakli dohánnyal kevesebbet fogyaszt, ha a korcsmák kilincsei kevésbé fényesednek a lakosok tenyerétől, a pálinkáról meg teljesen leszoknak az emberek, már sokat tettek a takarékosság terén és hitelük növelése érdekében. S hogyha e takarékoskodáshoz asszonyaink és leányaink is hozzájárulnak, bizony nem lesznek olyan sanyarú állapotban gazdáink és munkásaink, mint amilyenről sokszor panaszkodnak. Az ilyen csekélyke lemondás, mértékletesség évenként 30—40, sőt 50—60 korona megtakarítás. Szokják le a nép a pazarlásról s létesítsen helyet, ahová megtakarított filléreit elhelyezheti s akkor boldogul. Ahol a nép pazarló s nincs hely, ahová filléreit berak-

hassa, ott nem lehet takarékoskodni, hitelről ott nem igen beszélhetünk. Van falukon is, aki kölcsönöz, hitelez, de bizony nincs köszönet benne.

Alakítsunk hitelszövetkezeteket, amelyek ezeken a bajokon akarnak segíteni. Céljuk elsősorban az, hogy a népet takarékosagra szoktassák. Hetenkint 20 fillért a legszegényebb ember is megtakaríthat s ez egy évben 10 korona 40 fillérre nő. És ha 50 koronás részvényekre, üzletrészekre alakítják meg a szövetkezetet, öt év alatt minden tagnak 50 korona megtakarított tőkéje gyűlt össze. Szövetkezet nélkül vajjon meglenne-e az? Ismerek egy községet, ahol 500 tag három év alatt 18.000 koronát gyűjtött össze heti 20 filléreből. Hát még az a megtakarított összeg, amit az olcsó hitellel a kamaton megmentettek, mennyire rúg? Azelőtt 100 koronára 8—10—12 korona kamatot fizettek, a szövetkezetnél pedig csak 7 koronát; tehát minden 100 koronán átlag 3 korona kamatot mentettek meg. Ez 40.000 korona kölcsönnél egy év alatt 1200 koronát tesz.

De hát így van ez. Sok cseppből lesz a tenger; sok fából az erdő. Krajcárból lesz a forint; sok kicsi sokra megy — mondja a példaszó. Ahol a takarékosághoz és mértékletességhez erős akarat és kitartás járul, ott csak megelégedés és gyarapodás üthet tanyát. A vízcepp mily parányi és mily gyöngye, mégis a legkeményebb követ is átlukasztja, ha folyton egy helyre hull. Hátha még az erőket összegyűjtik.

Amit nem bír meg egy ember, megbirja száz, tanítja a tapasztalás. Egy vesszőt könnyű eltörni, de nincs ember, ki egy kötött kévét szabad kézzel eltörjön. Egy ember könnyen tönkremehet; de ha száz összeáll s védelmezi egymást, csak a boldogulás kísérheti működésüket. Különösen akkor, ha az összecsoportosult, szövetkezett ember-tömeg keresztény alapon áll.

Az ilyen szövetkezetben a szegény napszámos, a földműves, iparos, hivatalnok, birtokos, a szegények és gazdagok mind összejönnek, egymást mindinkább megismerik. A jobbmódúak meglátják, hol fáj a szegénynek legjobban s egyesült erővel igyekeznek a fájó sebre gyógyító balzsamot csepegtetni, a közboldogulás és jólét forrását megnyitni. A szegény pedig meggyőződik, hogy mennyit fárad-

nak a közös jóért s mily odaadóan munkálkodnak a pen-nával és ésszel dolgozók s tudatára ébred, hogy mily tisztelet és hála illeti meg azokat.

S ne higyjük ám, hogy ilyen szövetkezetet megcsinálni nagy mesterség volna. Kell bizony hozzá egy kis jó föl-fogás, sok buzgóság és még több kitartás, de aztán ez körülbelül elég is. A Keresztény Szövetkezetek Országos Központja mindenben teljes útbaigazítást ad. S van két egyesület, az egyik a Hazai Szövetkezetek Központi Hitelintézete mint Szövetkezet, mely intézet a szükséghez, a tagok és az üzletrészek számához képest a szövetkezeteknek kölcsönt is nyújt; a másik használó intézet az Országos Szövetkezetek Központi Hitelintézete, melyet az állam állít föl. Ezek az intézetek tehát lehetségessé teszik, hogy a községi hitelszövetkezet nemcsak a heti 20 filléres betétekkel, hanem a nyert kölcsönnel is segítheti tagjait. Azt azonban soha sem szabad szem elől téveszteni, hogy ez intézmény nem nyereszkesedésre, nem az adós kifosztására, hanem annak fölsegítésére alakult. És akkor válik igazán jóhatásúvá, ha a tiszta jövedelem egy részét közművelődési, vagy emberbaráti célokra fordítják.

Az így, tehát keresztény szellemben vezetett hitelszövetkezetek üzleti szempontból megtanítanak a pénzzel bánni, e mellett a gyakorlati kereszténységnek, a felebaráti szeretetnek, a szorgalomnak és a takarékoságnak válnak kitünő iskoláivá. Az, aki ily szövetkezetbe lép, belépett az egyik legjobb társaságba, melyet a faluban találhat. S ha majd száz meg ezer szövetkezet fogja behálózni hazánkat, segítve a szükölködőt, erősítve azt, aki derék és jó, új kor fog hazánkra derülni, melyben kevesebb lesz a bűn, a bukás, a szerencsétlenség és nyomor. Nemzetünk tehát erősbödni fog és pedig nemcsak gazdaságilag, hanem erköl-cseiben is.

Az angolok szerint vagyon nélkül nincs szabadság; a költő pedig azt mondja, hogy minden állam támasza és talpköve a tiszta erkölcs; hazánk, nemzetünk szabadsága és egészséges élete kívánja tehát a hitelszövetkezetek létesítését.

Alakítsunk hitelszövetkezeteket.